

N:o 7.

Toinen saarna Joulupäivänä.

Evankeliumi Luuk. 2: 15–20.

Ja tapahtui, että enkelit menivät heidän tykönsä taivaaseen; niin ne paimenet puhuivat keskenänsä: käykäämme Betlehemiin ja katsokaamme sitä, kuin tapahtunut on, jonka Herra meille meille ilmoitti. Ja he tulivat kiiruhtain ja löysivät Maarian ja Josefin, niin myös lapsen, joka makasi seimessä. Koska he tämän nähneet olivat, julistivat he sen sanoman, kuin heille tästä lapsesta sanottu oli. Ja kaikki, jotka sen kuulivat, ihmettelivät niitä, kuin heille paimenilta sanottu oli. Mutta Maaria kätki kaikki nämät sanat tutkistellen niitä sydämessänsä. Ja paimenet palasivat, ylistäin ja kunnioittain Jumalaa kaikista, kuin he kuulleet ja nähneet olivat, niinkuin heille sanottu oli.

Tämä evankeliumi on edellisen selityksen johdolla aivan helppo ymmärtää, sillä se esittää esimerkin ja täydennyksen siihen opetukseen, mikä edellisessä evankeliumissa on annettu, koska paimenet tekivät ja löysivät sen, mistä enkeli oli heille puhunut. Sentähden sisältää tämä evankeliumi: **mitkä Jumalan sanan seuraukset ja hedelmät ovat, ja mitkä ne merkit ovat, joista voimme havaita, onko Jumalan sana meihin tarttunut ja vaikuttaako se meissä, vai eikö.**

Ensimmäinen ja pääasia on **usko**. Sillä elleivät nämä paimenet olisi uskoneet enkeleitä, niin eivät olisi menneet Betlehemiin eivätkä myöskään olisi tehneet mitään siitä, mitä evankeliumissa heistä kerrotaan.

Tosin voisi tässä joku sanoa: Niin, kyllähän minäkin hyvin uskoisin, jos enkeli taivaasta minulle näin julistaisi; mutta tällöinen puhe ei ole mistään kotoisin, sillä ken ei ota sanaa vastaan sen itsensä vuoksi, hän ei sitä myöskään ikänä ota vastaan saarnaajain vuoksi, vaikkapa sitä kaikkikin enkelit hänelle saarnaisivat. Ken taasen ottaa sanan vastaan saarnaajain tähden, hän ei usko sanaa eikä myöskään Jumalaan sanan kautta, vaan

hän uskoo saarnaajata ja saarnaajaan. Sentähden ei hänen uskonsa kauvan kestäkkään.

Mutta joka uskoo sanan, hän ei välitä kuka persoona on, joka sanan puhuu, eikä hän myöskään kunnioita sanaa persoonan vuoksi, vaan päin vastoin hän kunnioittaa persoonaa sanan vuoksi ja asettaa aina sanan persoonan edelle. Ja jos persoona hukkuu taikka muutoin sanasta poikkeaa ja saarnaa toista, niin hän pikemmin antaa persoonan kuin sanan mennä. Hän pysyy siinä, mitä on kuullut, olkoon, tulokoon ja menköön persoona kuinka ja milloin taitaa ja tahtoo.

Tämä on se oikea erotus jumalallisen ja inhimillisen uskon välillä, että nimittäin inhimillinen usko riippuu persoonasta, uskoo ja kunnioittaa sanaa ja luottaa siihen sanan sanojan vuoksi, mutta jumalallinen usko sen sijaan pysyy kiinni sanassa, joka on Jumala itse, uskoo ja kunnioittaa sanaa ja luottaa siihen ei sanojan vuoksi, vaan koska hän tuntee sen olevan niin totista totuutta, ettei sitä kukaan saata häneltä raastaa pois, vaikkapa sama saarnaajakin sitä tekisi. Tämä on todistettuna samarialaisissakin, Joh. 4: 42, jotka ensin olivat kuulleet pakanallisen vaimon puhuvan Kristuksesta ja sitten menneet hänen puheensa johdosta

kaupungista ulos; ja kun kuulivat itse Kristusta, sanoivat he vaimolle: **Emme nyt sillen usko sinun puheesi tähden, sillä olemme itse kuulleet ja tiedämme, että hän on totisesti Kristus maailman vapahtaja.**

Sitä vastoin kaikki, jotka uskoivat Kristuksen hänen persoonansa ja ihmetöittensä tähden, hylkäsivät hänen jokainen, kun hän naulittiin ristiin. Niin käy nytkin ja on käynyt joka aika. Sanan itsessään, ilman mitään persoonaan katsomista, pitää täydellisesti tyydyttää sydän, sen tulee niin ahdistaa ja hätyyttää ihmistä, että tämä ikään kuin sen kahlehtimana tuntee, kuinka totta ja oikeata se on, vaikkapa koko maailma, kaikki enkelit, kaikki helvetin ruhtinaat toista sanoisivat, niin, vaikkapa Jumala itsekin toista sanoisi, niinkuin hän joskus koetteleekin valituitansa ja teeskentelee, ikään kuin tahtoisi hän jotain toista, kun mitä hän ennen on sanonut. Niin tapahtui Aabrahamille, kun hän sai käskyn uhrata poikansa Iisakin; niin kävi Jaakopille hänen painiskelussaan enkelin kanssa ja Daavidille hänen paetessaan poikaansa Absalomia j. n. e.

Tällainen usko kestää elämässä ja kuolemassa, helvetissä ja taivaassa, eikä sitä mikään voi kukistaa; sillä se seisoo paljaan sanan perustuksella persoonasta mitään lukua pitämättä.

Tällainen usko oli myöskin paimenilla, sillä he tarttuivat sanaan ja pysyivät siinä niin vahvoina, että unohtivat enkelitkin, jotka heille sen olivat sanoneet. He eivät puhele: **Kääntykäämme katsomaan sitä sanaa**, jonka enkelit meille ovat ilmoittaneet, vaan **jonka Herra meille ilmoitti**; enkeli on jo tuota pikaa unohduksissa ja Jumalan sana ainoastaan tallella.

Tähän tapaan puhuu Luukaskin tekstissä **Maariasta**, että **hän kätki kaikki nämät sanat tutkistellen niitä sydämässensä**. Hän ei vähääkään antanut paimenten halvan perso-

nan itseensä vaikuttaa, vaan piti sen kaiken Jumalan sanana. Mutta ei ainoastaan hän vaan kaikki muutkin, jotka sellaisen puheen paimenilta kuulivat ja sitä ihmettelivät, kuten teksti sanoo, jäivät yksistään sanassa riippumaan.

Ja vaikka heprealaisen kielen tapana on jotakin tapausta kerrottaessa sanoa: **Katso-kaamme sanaa**, kuten Luukaskin tässä sanoo sen vuoksi, että tapaukset käsitettäisiin sanoiksi ja sen kautta tehtäisiin tietäväksi, niin on Jumala kuitenkin niin laatinut että tämän kautta ilmenisi usko, joka tarttuu ja mukautuu siihen sanaan, joka tapauksesta on lausuttu. Sillä ellei Kristuksen elämä ja kärsiminen näin käsitettäisi sanaan, jossa usko saattaisi riippua, niin ei olisi siitä mitään hyötyä, koska eivät kaikki ne, jotka tämän luonnollisilla silmillä näkivät, tästä saaneet mitään tai varsin vähän hyötyä.

Toinen kappale on **hengen yksimielisyys**. Sillä kristillisen uskon laatu on se, että se tekee sydämet niin yhdeksi, että niillä on yksi mieli ja yksi tahto, niinkuin Ps. 133: 1 sanoo: **Katsos, kuinka hyvä ja kuinka suloinen se on, että veljekset sovinnossa keskenänsä asuvat**. Tästä hengen yhteydestä puhuu P. Paavali monessa paikassa, esim. Room. 12: 18, 1 Kor. 12: 4 ja Efes. 4: 3, jossa hän sanoo: **Ahkeroitkaat myös pitämään hengen yhteyttä rauhan siteen kautta**. Sellainen yksimielisyys ei ole mahdollinen ilman uskoa, sillä itse kutakin miellyttää oma tapansa, jonka tähden onkin, kuten sanotaan, maailma narreja täynnä. Kokemuksesta nähdään, kuinka kaikenlaiset munkkikunnat, säädyt ja lahkolaiset ovat keskenään riitaisia. Jokainen pitää oman uskokuntansa, oman säätynsä, oman menonsa, omat työnsä, omat aikomisensa parhaana ja oikeana tienä taivaaseen, katsoo toisen ylön eikä valita hänestä, niinkuin nyt näemme asianlaidan olevan pappein, munkkein, piis-

pain ja kaikkein kesken, joita hengellisiksi sanotaan.

Mutta joilla oikea usko on, ne tietävät, että kaikki on perustettava uskoon, ja siinä he ovat yksimielisiä. Sentähden he eivät riitaanu eivätkä ole eripuraisia minkään ulkonaisen säädyn, elämistavan ja työn vuoksi. Kaikki ulkonainen on heille yhteistä, vaikka se olisi kuinka monenlaista tahansa. He ovat siis tässä paimenia, joilla on yksi mieli, yksi tahto, puhelevat keskenänsä samasta ajatuksesta, samanlaisia sanoja, ja lausuvat: **Käykäämme** j. n. e.

Kolmas on nöyryys, että tuntevat itsensä ihmisiksi. Sentähden kuuluvat evankelistan sanat tässä tarkalleen käännettyinä: **Ihmiset paimenet puhuit keskenänsä** j. n. e. Sillä usko opettaa paikalla, että kaikki inhimillinen ei ole mitään Jumalan edessä. Sentähden he katsovat itsensä ylön eivätkä pidä itseään minään, joka onkin todellinen perinpohjainen nöyryys ja itsensä tunteminen. Nöyryys tuo aina mukanaan sen, ettei mitään välitetä kaikesta siitä, mikä on korkeata ja suurta maailmassa, vaan pysytään halpoina, köyhinä, ylenkatsottuina ihmisinä, kuten P. Paavali Room. 12: 16 opettaa ja sanoo: **Älkää itsetänne paljon pitkö, vaan pitkökää itsenne nöyräin kaltaisina.** Ja Ps. 15: 4 sanoo, että vanhurskas **katsoo jumalattomat ylön, vaan kunnioitsee Jumalata pelkääväisiä.**

Kaikkea tätä seuraa sitten **rauha**. Sillä joka ei minäkään pidä kaikkea sitä, mikä ulkonaisesti on suurta, hän antaa sen keveästi mennä menojaan eikä siitä kenenkään kanssa riitele. Hän tuntee omistavansa sisällisesti kyllä parempaa sydämensä uskossa. Kyllähän tosin löytyy yksimielisyyttä, rauhaa ja nöyryyttä myöskin murhaajain, julkisten syntisten ja ulkokullattujen kesken, mutta tämä on lihan vaan ei hengen sopua, kuten Pilatus ja Herodes tulivat ystäviksi ja rauhaa ja nöy-

ryyttä noudattivat keskenänsä. Samoin juutalaisetkin, kuten Ps. 2: 2 sanoo: **Maan kuninkaat nousevat ja päämiehet keskenänsä neuvoa pitävät Herraa ja hänen voideltuansa vastaan.** Samoin ovat paavi, munkit ja papit keskenänsä varsin yksimielisiä kun on vastarintaa Jumalalle tehtävä, vaikka muutoin ovat alati eripuraisia keskenänsä. Sentähden sanotaan tätä **hengen yhteydeksi, hengen nöyryydeksi ja hengen rauhaksi**, koska näin on laita hengellisiin asioihin nähden ja hengellisissä asioissa, se on: Kristuksessa.

Neljäs on rakkaus lähimmäiseen ja itsensä kieltäminen. Sitä osoittavat paimenet, kun jättävät lampaansa ja lähtevät pois, ei mennäkseen korkeitten ja suurten herrain luokse Jerusalemiin, vaan köyhäin ihmisten luo talliin. He näyttävät halvoilta ja pitävätkin itseään sellaisina ja olivat epäilemättä taipuvaisia ja valmiita auttamaan ja tekemään, mitä heiltä olisi pyydetty. Jollei heillä olisi uskoa ollut, eivät he olisi niin poistuneet lampaistansa ja jättäneet omaisuuttaan vartioimatta, varsinkaan kun eivät olleet siihen enkeleiltä käskyä saaneet. He tekivät tämän vapaasta tahdostaan ja omasta neuvostaan, niinkuin teksti sanoo: **He puhuit keskenänsä – – ja tulivat kiiruhtaen**, vaikka eivät enkelit heille mitään käskeneet, neuvoneet, eivätkä mihinkään kehoittaneet, vaan ainoastaan osoittivat, mitä löytäisivät, jättäen muutoin heidän omaan valtaansa, tahtoivatko mennä etsimään, vai eivätkö.

Näin tekee rakkauskin; sillä ei ole mitään käskyä, kaikki se tekee itsestään, kiiruhtaa eikä vitkastele. Tiedon saatuaan on sillä jo kylläksi, eikä hän tarvitse eikä kaipaa ketään kehoittajaa. Oi, kuinka paljon tästä olisi puhumista. Näin tulisi kristillisen elämän vapaaehtoisesti rakkauden harjoitukseen taipua, unohtaa itsensä ja omansa, ajatella ainoastaan lähimmäisensä parasta ja rientää hänelle avuksi,

kuten P. Paavali Fil. 2: 4 sanoo: **Älköön jokainen omaa parastansa katsoko, vaan myös toisen parasta**, ja Gal. 6: 2: **Kantakaat toinen toisenne kuormaa, ja niin Kristuksen lakia täyttäkää.**

Mutta nyt on paavi piispoinensa ja papeinensa täyttänyt maailman lailla ja pakotuksella, eikä nyt koko maailmassa mitään muuta ole kuin pelkkää pakkoa ja patistamista, ei yhtään vapaaehtoista veljeskuntaa tai säätyä, niinkuin ennustettukin on, että rakkaus on sammuva ja maailma ihmisopin kautta turmeltava.

Viides on ilo, joka tulee näkyviin sanoissa, niin että halusta puhellaan ja kuunnellaan siitä, mitä sydämen uskolla on saavutettu. Niinpä tässäkin haastelevat paimenet keskenään iloisesti ja ystävällisesti siitä, mitä olivat kuulleet ja uskoneet ja ovat niin puheliaita, kuin tahtoisivat turhanpäiten lörpötellä. Ei heillä ollut siinä kylläksi, että sanovat: **Käykäämme nyt Betlehemiin katsomaan mitä tapahtunut**, vaan lisäävät tähän vielä: **ja katsokaamme sitä kuin tapahtunut on, jonka Herra meille ilmoitti**. Eikö tuo ole tarpeetonta pakinata sanoa: sitä kuin tapahtunut on, jonka Herra meille ilmoitti? Olisivathan he voineet lausua tämän lyhyemmästäkin näin: Käykäämme sinne katsomaan sitä sanaa, jonka Herra ilmoitti.

Mutta hengen riemu ikäänkuin kuohahtaa reunojensa yli iloisissa sanoissa, eikä sittenkään mielestänsä saa liiaksi vaan vajanaisesti puhutuksi, ei saa ajatuksiansa niin ilmaistuksi kun soisi, kuten Ps. 45: 2 sanoo: **Minun sydämeni ajattelee kauniin laulun**. Aivan kuin puhuja lausuisi: Tahtoisin mielelläni sanoa julki, vaan en voi, se on suurempaa kuin sanoa voin, niin että puheeni on tuskin sanelun tapailemista. Siitä on saatu sekin puheentapa, jota käytetään Ps. 51: 16 ja monessa muussakin paikassa: **Minun kieleni ylistää**

sinun vanhurskauttasi, se on: puhuu, laulaa ja haastelee siitä riemuiten ja hypiskellen. Ja Ps. 119: 171: **Minun huuleni kiittävät**, niinkuin kiehuva pata kuohuu ja vaahtoa.

Kuudes on, että tätä seuraa itse työkin. Sillä niinkuin P. Paavali 1 Kor 4: 20 sanoo: **Jumalan valtakunta ei ole puheessa, vaan voimassa**, samoin eivät paimenetkaan tässä ainoastaan sano: **Käykäämme ja katsokaamme**, vaan he myöskin lähtivät matkaan, vieläpä tekivät enemmänkin kuin sanoivat. Teksti kertoo nimittäin: **He tulit kiiruhtaen**, ja onhan tämä enemmän kuin paljasta käymistä, josta ennen olivat sopineet. Näin tekee usko ja rakkaus aina enemmän kuin sanoo, ja sen menettely on aina elävä, toimekas, virkeä ja ylitsevuotava. Näin tulee Kristitynkin vähä puhua ja paljo tehdä, kuten hän totisesti menetteleekin, jos hän vaan on oikea kristitty. Ellei hän taas näin tee, ei hän myöskään oikea kristitty ole.

Seitsemäs on, että he vapaasti tunnustavat ja julkisesti sitä saarnaavat, sitä sanaa, mikä heille sanottiin tästä lapsesta. Tämä on kristillisen elämän jaloin työ, jossa täytyy uskaltaa henki ja elämä, tavara ja kunnia. Sillä salaista oikeata uskoa ja itsekseen vietettyä hyvää elämää ei paha henki niin ankarasti ahdistaa, mutta jos tämä tahdotaan tuoda näkyviin, sitä levitetään, tunnustetaan, saarnataan ja ylistetään toistenkin hyväksi, sitä se ei saata kärsiä. Sentähden sanoo Luukas tässä, että he eivät ainoastaan tulleet ja katsoneet, vaan myöskin julistivat lapsesta, mitä kuulleet olivat kedolla, sekä Maarialle ja Joosepille että **myös joka miehelle**.

Etkö luule, että monet pitivät heitä houkioina ja vähämielisinä ihmisinä jotka alhaisina, oppimattomina maallikkoina rohkenivat puhua enkelien laulusta ja saarnasta? Kuinkahan tähän aikaan sellainen otettaisiin vastaan, jos hän tällaisia kulkupuheita ja paljoa vähä-

pätöisempiäkin esittelisi paaville, piispoille ja oppineille? Mutta paimenet, täynnä uskoa ja riemua, olivat mielellään Jumalan tähden ihmisten silmissä vähämielisiä. Näin tekee Kristittykin ihminen. Sillä tämän maailman täytyy pitää Jumalan sana hulluutena ja hairauksena.

Kahdeksas on kristillinen vapaus, joka ei ole sidottu mihinkään työhön, sillä kaikki työt ovat kristityille yhden arvoisia, niinkuin ne eteen sattuvat. Eipähän nämäkään paimenet juokse mihinkään korpeen, eivät pukeudu kaapuihin, eivät ajata päälakiaan paljaiksi, eivät valikoitse vaatteita, aikaa, ruokaa, juomaa, eivätkä mitään ulkonaisia töitä, vaan paljavat takaisin paimenmajaansa ja palvelevat siellä Jumalaa. Sillä kristillinen elämä ei ole ulkonaisessa vaelluksessa eikä se myöskään tee muutosta ihmisen ulkonaiseen säätyyn nähden vaan sisälliseen, se on: se antaa toisen sydämen, toisen mielen, tahdon ja ajatuskannan, joka tekee niitakin töitä, joita toinenkin ilman sellaista mieltä ja tahtoa. Sillä kristitty tietää, että kaikki perustuu uskoon, jonka vuoksi hän käy, seisoo, syö, juo, pukeutuu, tekee ja elostele niinkuin kaikki muutkin ihmiset säädysään, niin ettei hänen kristillisyyttänsä huomata, kuten Kristus Luukk. 17: 20, 21 sanoo: **Ei Jumalan valtakunta tule niin, että se taittaisiin nähdä. Ei myös heidän pidä sanoman: Katso tässä, katso siellä; sillä katso, Jumalan valtakunta on teidän keskellänne.**

Tätä vapautta vastaan taistelee paavi ja hengellinen sääty laeillansa ja valitsemillaan vaateparsilla, ruokajärjestyksillä, rukouksilla, paikoilla ja henkilöillä; he kietovat itsensä ja jokaisen tämmöisillä sielunpauoilla, joilla he ovat maailman täyttäneet, kuten P. Antonius kerran näyssä näki. Sillä he luulevat autuaaksi tulemisen riippuvan heidän elämästään ja töistään ja sanovat muita ihmisiä maailmali-

siksi, vaikka itse kuitenkin ovat seitsemän kertaa maailmallisempia, koska kaikki heidän toimensa on paljasta ihmistekoa, josta Jumala ei mitään ole käsenyt.

Yhdeksäs ja viimeinen on Jumalan ylistys ja kiitos, sillä emme voi mitään työtä antaa Jumalalle palkinnoksi tästä hänen hyvyydestään ja armostaan, kuin ainoastaan ylistää ja kiittää; se kuitenkin tulee sydäimestä eikä tarvitse urkuja, kelloja eikä räyskettä. Kyllä usko sellaista ylistystä ja kiitosta opettaa, niinkuin tässä paimenista on kirjoitettu, että he **palasivat** majoihinsa **ylistäen ja kunnioittaen Jumalata**. He olivat aivan tyytyväisiä, vaikka he eivät olleet tulleet rikkaammiksi ja korkeampaan kunniaan päässeet, eivät saaneet parempata ruokaa eikä juomaa eivätkä myöskään kohonneet parempaan ammattiin.

Katso, näin on sinulle kuvattu tässä evankeliumissa oikea kristillinen elämä. Ulkonaisen olentonsa puolesta ei se ensiksikään ollenkaan ihmissilmään pistä tahi ainakin varsin vähän, vieläpä sitä suurimmaksi osaksi pidetään eksymisenä ja hulluutena, mutta sisällisesti on se sula valkeus, riemu ja autuus. Tästä nyt näkyy, mitä apostoli tarkoittaa, kun hän Gal. 5: 22 luettelee hengen hedelmiä ja niistä puhuu: **Hengen hedelmät (se on: uskon työt) on rakkaus, ilo, rauha, pitkämielisyys, ystävyyys, hyvyys, usko, hiljaisuus, puhtaus**. Ei siinä luetella mitään henkilöä, aikaa, ruokaa, vaatteita, paikkoja tai muuta sellaista valittua ihmistekoa, joilla näemme paavilaisten elämäntavassa häärättävän.

Evankeliumin salainen merkitys.

Edellisessä evankeliumissa on jo selitetty, mitä tarkoittaa, että Kristus tavataan sellaisessa köyhyydessä, ja mitä hänen kapaloavateensa ja seimensä merkitsevät, nimittäin että hänen köyhyydestänsä oppisimme, **kuinka**

meidän tulee löytää hänet lähimmäisensä, kaikkein halvimmassa ja köyhimmässäkin, ja että hänen **kapalokääreensä on Pyhä Raamattu**, niin että meidän tulee **näkyväisessä elämässä** pitää vaaria tarvitsevista, mutta tutkistelemisessa ja hengellisessä elämässä ainoastaan Raamatusta, niin että Kristus yksin olisi kummankin elämän johtaja ja kaikkialla meidän silmäimme edessä. Aris toteleen, paavin ja kaikkein ihmisten kirjoja pitää vältettävän tai sitten niin luettaman, ettemme niistä hae sielun parannusta, vaan hankimme niistä ajallista ja tämän elämän etua, aivan kun opitaan jotain käsityötä tai maallista oikeutta.

Mutta ei ole turhaan tapahtunut, että Luukas mainitsee Maarian ennenkuin Joosepin ja lapsen näiden kummankin jälkeen ja sanoo: **He löysivät Maarian ja Joosepin niin myös lapsen joka makasi seimessä.**

Nyt on jo edellä sanottu, että **Maaria merkitsee kristillistä seurakuntaa**, Jooseppi seurakunnan palvelijoita, jommoisia piispat ja kirkkoherrat olisivat, jos saarnaisivat evankeliumia. Nyt asetetaan seurakunta seurakunnan esimiesten edelle, kuten Kristuskin sanoo Luukk. 22: 26: **Joka teistä suurin on, se olkoon niinkuin nuorin**; kuitenkin on tämä nyt käännetty takaperin, joka ei ole ihmeekään, koska ovat hyljänneet evankeliumin ja korottaneet sen paikalle ihmisorunsa.

Kristillinen seurakunta kätkee nyt kaikki **Jumalan sanat sydämeensä, tutkistelee** ja vertaa niitä toisiinsa ja Raamattuun. Joka sentähden haluaa löytää Kristuksen, hänen täytyy ensin löytää seurakunta, sillä miten tiedettäisiin, missä Kristus ja hänen uskonsa ovat, ellei tiedettäisi, missä hänen uskovaisensa ovat? Ja ken tahtoo Kristuksesta jotain tietää, ei hänen pidä luottaa itseensä eikä rakentaman järkensä avulla omaa siltaa taivaaseen,

vaan mennä seurakuntaan, siellä etsiä ja kysellä.

Nyt ei ole seurakunta puu eikä kivi, vaan joukko kristinuskovaisia ihmisiä. Niihin tulee liittyä ja tarkastella, kuinka he uskovat, elävät ja opettavat, heillä on totisesti Kristus luonansa, sillä kristillisen seurakunnan ulkopuolella ei löydy mitään totuutta, ei mitään Kristusta eikä mitään autuutta. Tästä on seurauksena, että on epävarmaa ja väärää, että paavi tai joku muu piispa tahtoo yksistään olla uskottuna ja jonakin mestarina pidettynä, sillä he harhailevat jokainen ja osaavatkin harhailia.

Mutta heidän oppinsa olkoon seurakunnan silmällä pidettävä, niin että seurakunta saa tutkia ja tuomita heidän opetuksensa; tähän päätökseen pitää nojattaman, jotta Maaria löydetäisiin ennen Jooseppia, eli, seurakunta pidettäisiin etevämpänä kuin saarnaajat. Sillä eihän Jooseppi vaan Maaria se kätkee nämät sanat sydämeensä, tutkistelee ja vertailee niitä. Tätä opettaa apostolikin 1 Kor. 14: 29, 30 sanoessaan: **Profeetat (opettajat) puhukaan itse toisena eli itse kolmantena, ja ne muut tuomitkaan. Ja jos jollekulle tykönä istuvalle ilmoitus tapahtuu, niin olkoon ensimmäinen ääneti.**

Mutta nyt on paavi joukkoinensa ruvenneet sellaisiksi hirmuhallitsijoiksi, mullistaneet tämän kristillisen, jumalallisen ja apostolisen järjestyksen, sommitelleet kokoon aivan pakanallisen ja pytaagoralaisen oppijärjestelmän, jotta voisivat puhella, hullutella ja loruilla, mitä ikänä tahtovat, eikä kenenkään pitäisi muka arvostella, vastustaa tai kärkeä heitä vaikenemaan. Näin he sitten ovat hengen tukeuttaneet, niin ettei heidän luotaan löydetä Maariaa, ei Jooseppia eikä Kristusta, vaan paljaita rottia, hiiriä, luikertelijoita ja kyykkäarmeitä matelee heidän myrkyllisessä opissaan ja tekopyhydessään.

N:o 7. Toinen saarna Joulupäivänä

Muutoin ei tämä evankeliumi ole mikään riitaevankeliumi, sillä se opettaa kristillisiä tapoja ja töitä, eikä niin ilmeisesti laske perustuksia uskonkappaleille. Vaikkapa se salaisuksiensa puolesta (kuten äsken puhuttiin)

olisi siihenkin tarkoitukseen kyllin pätevä, niin eivät salaisuudet kuitenkaan sovellu väittelemisiin, koska siihen vaaditaan selviä lauseita, jotka ilmeisesti tarkoittavat uskonkappaleita. Amen.